

Trendbreuk nodig om alle SDG's tegen 2030 te bereiken

Welke vooruitgang heeft België geboekt op weg naar een duurzame ontwikkeling? Uit de balans van de 51 opvolgingsindicatoren van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (de *Sustainable Development Goals* van de VN of SDG's) blijkt dat bij de voortzetting van de huidige trends, weinig SDG's zullen worden bereikt tegen 2030. Om alle SDG's te kunnen naderen of bereiken, zullen dus nieuwe beleidsmaatregelen nodig zijn. Deze conclusie strookt met de conclusies van de tien evaluaties die sinds 2005 zijn verricht.

Auteurs: Mathijs Buts, mb@plan.be, Patricia Delbaere, dp@plan.be, Jean-Maurice Frère, jmf@plan.be, Alain Henry, ah@plan.be, Arnaud Joskin, arj@plan.be en Johan Pauwels, pj@plan.be

De vooruitgang naar de SDG's meten

Dit artikel geeft een overzicht van de vooruitgang die België heeft geboekt in de richting van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, op basis van 51 indicatoren. Deze indicatoren worden voorgesteld op de website www.indicators.be van het FPB, die in totaal 86 indicatoren van duurzame ontwikkeling bevat. Ze maken deel uit van de indicatorenset voor de opvolging van de SDG's die door het Interfederaal Instituut voor de Statistiek voor België is opgesteld.

In deze evaluatie wordt de vraag gesteld of deze 51 indicatoren tegen 2030 een niveau zullen bereiken dat overeenstemt met de SDG's. Voor 25 indicatoren maken de SDG's en andere officiële teksten – zoals het *Nationaal Hervormingsprogramma* (Belgische regering, 2020), de *Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling* (BS, 2013) en de internationale verbintenissen die België heeft onderschreven – het mogelijk om een cijferdoel nauwkeurig te evalueren op basis van een gekwantificeerde doelstelling die tegen 2030 moet worden gehaald. Voor de overige 26 indicatoren kan op basis van die bronnen alleen de gewenste richting voor hun evolutie worden bepaald. Dan is het niet mogelijk zich uit te spreken over het huidige niveau van de indicator of over de snelheid van zijn evolutie.

Voor de evaluatie van de indicatoren worden dus twee verschillende methoden voorgesteld (zie de tabellen 2 en 3), die overeenstemmen met het al dan niet bestaan van een cijferdoel voor elke indicator.

Tabel 1 geeft een overzicht van de evaluaties van de 51 indicatoren. Tabel 4 bevat de volledige versie van deze balans.

Tabel 1 Balans 2021 van de vooruitgang van België naar de SDG's: overzicht

Resultaat	Trendevaluatie	
	Naar het cijferdoel	In de gewenste richting
GUNSTIG	5	8
ONBEPaald / ONMOGELIJK	1	14
ONGUNSTIG	19	4
Totaal	25	26

Bij gelijkblijvende trend, zullen de SDG's niet worden bereikt tegen 2030

Voor beide indicatorensets (met en zonder cijferdoel) kunnen de volgende vaststellingen worden gedaan.

Voor de 25 indicatoren met een cijferdoel bestaat de evaluatie erin het niveau dat in 2030 bereikt zou worden door de huidige trend voort te zetten, te vergelijken met het cijferdoel. Eén op de vijf indicatoren bereikt dat cijferdoel tegen 2030.

1. Gunstige evolutie: het cijferdoel is bereikt of bijna bereikt in 2030; dat is het geval voor vijf indicatoren. Vier indicatoren bereiken hun cijferdoel in 2030: *dagelijkse rokers, onderzoek en ontwikkeling, blootstelling aan fijn stof* en *zee-oppervlakte in het Natura 2000-gebied*. Eén indicator bereikt bijna (verschil van minder dan 10 %) zijn cijferdoel: *olieverontreiniging*.
2. Ongunstige evolutie: het cijferdoel is niet bereikt in 2030 en het bereikte niveau door de trend te verlengen, is er meer dan 10 % van verwijderd. Dat is het geval voor 19 indicatoren. 13 indicatoren evolueren niettemin in de gewenste richting, maar hun huidige tempo van stijgen of dalen is onvoldoende om het cijferdoel op tijd te bereiken. Het gaat onder meer om *voortijdige sterfgevallen door chronische ziekten* en *energieproductiviteit*. Zes andere evolueren niet in die richting, waaronder

onvoldoende leesvaardigheid en vervoer van personen met de wagen.

3. De evaluatie is onmogelijk omdat de indicator zeer sterk schommelt. Dat is het geval voor één indicator, namelijk *slachtoffers van natuurrampen*.

Voor de overige 26 indicatoren bestaat er geen cijferdoel en kan enkel de richting voor de evolutie van de indicator worden geëvalueerd. Van de indicatoren zonder cijferdoel evolueert bijna een derde in de gewenste richting en voor meer dan de helft is de evolutie onbepaald.

1. Gunstige evolutie: Acht indicatoren evolueren in de richting van hun doelstelling. Het betreft onder meer de indicatoren *vleesconsumptie*, *waterverbruik* en *inkomensongelijkheid: Gini-index*.
2. Ongunstige evolutie: vier indicatoren evolueren in de tegengestelde richting van de doelstelling. Dat is onder meer het geval voor *populatie akkervogels* en *zonder beroepsactiviteit door familieverantwoordelijkheden*.
3. Onbepaalde evolutie: voor 14 indicatoren is de richting van de evolutie van de indicator niet statistisch significant. Dit is onder meer het geval voor *levensverwachting in goede gezondheid*, *diepte van het armoederisico* en *gevaarlijk afval*.

Gunstige evaluatie voor de indicatoren van SDG 2 en 6, ongunstig voor de indicatoren van SDG 4, 5, 7 en 17

De evaluatie per SDG maakt het mogelijk een aantal significante resultaten vast te stellen, ook al bestrijken de drie indicatoren per SDG niet alle facetten ervan.

- (1) De beste resultaten worden behaald voor SDG 2 (Geen honger) en SDG 6 (Schoon water en sanitair). In deze gevallen zijn twee evaluaties gunstig en is de derde niet ongunstig. De indicatoren voor deze twee SDG's hebben echter geen cijferdoel, wat de reikwijdte van deze evaluatie relativeert.
- (2) De situatie is zorgwekkend voor SDG 4 (Kwaliteitsonderwijs), SDG 5 (Gendergelijkheid), SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie) en SDG 17 (Partnerschap om doelstellingen te bereiken). Voor deze SDG's hebben alle drie de indicatoren een ongunstige evaluatie. Bovendien hebben al hun indicatoren (uitgezonderd één voor SDG 5 en één voor SDG 17) cijferdoelen. Deze evaluaties zijn dus relevanter dan de evaluaties voor SDG 2 en SDG 6 hierboven.

Voor de overige SDG's tekent zich geen duidelijke trend af, aangezien de evaluaties van de indicatoren in verschillende richtingen wijzen.

Deze pessimistische evaluaties houden al aan sinds 2005

In het algemeen is er weinig verandering tussen de opeenvolgende balansen. In vergelijking met de evaluatie in 2019 voor dezelfde 51 indicatoren, behouden 42 ervan dezelfde evaluatie. Voor de negen indicatoren waarvan de evaluatie verandert, is de verandering vier keer in gunstige zin en vijf keer in ongunstige zin. Deze veranderingen zijn het gevolg van een verandering van methode (drie indicatoren met een nieuw cijferdoel: de indicatoren 11, 12 en 23 in tabel 4; één indicator met een nieuwe projectiemethode: indicator 2) of van de evolutie van de indicatoren zelf, die dichter naar of verder van hun doelstelling evolueren (vijf indicatoren).

Dat deze resultaten stabiel zijn in de tijd is niet zo verwonderlijk aangezien de evolutie op lange termijn wordt geëvalueerd. Deze Balans houdt rekening met alle gegevens van 2000 tot het meest recente jaar (2018 tot 2020, afhankelijk van de indicator) en evalueert de trends tot 2030. Een of twee extra waarnemingen leiden slechts zelden tot een ander evaluatieresultaat.

Opmerkelijker is dat de conclusies van de tien indicatoren-balansen die de Task Force Duurzame Ontwikkeling (TFDO) sinds 2005 heeft gepubliceerd gelijkaardig blijven: de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen zullen niet worden bereikt met een voortzetting van de huidige trends. Ook al zijn de indicatoren, methoden en doelstellingen in de loop van de tijd geëvolueerd, het feit dat de conclusies gelijkaardig blijven wijst op de nood aan nieuwe beleidsmaatregelen die rekening houden met de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen.

Hoe wordt de vooruitgang van de indicatoren geëvalueerd?

Tabel 2 geeft een overzicht van de drie mogelijke resultaten wanneer de indicator een cijferdoel heeft. Tabel 3 geeft een overzicht van de drie mogelijke resultaten wanneer alleen de gewenste richting voor de evolutie bekend is. De periode die voor deze balans werd gebruikt is 2000-2020 (of korter naargelang van de beschikbare gegevens). De volledige methodologie wordt toegelicht in het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling van 2019 (FPB, 2019). Alle specifieke informatie voor elke indicator is te vinden op www.indicators.be.

Tabel 2 Evaluatie van een indicator ten opzichte van een cijferdoel

Evaluatie	Icoon
Gunstige evolutie: bij voortzetting van de huidige trends tot 2030 kan het cijferdoel worden bereikt of benaderd (drempel van 10 %)	
Ongunstige evolutie: bij voortzetting van de huidige trends tot 2030 wordt het cijferdoel niet bereikt of niet voldoende benaderd (drempel van 10 %)	
Evaluatie onmogelijk	

Tabel 3 Evaluatie van de richting voor de evolutie van een indicator

Evaluatie	Icoon
Gunstige evolutie: de projectie evolueert in de richting van de doelstelling of de correlatie is significant en de indicator evolueert in de richting van de doelstelling	
Ongunstige evolutie: de projectie evolueert in de tegengestelde richting van de doelstelling of de correlatie is significant en de indicator evolueert in de tegengestelde richting van de doelstelling	
Onbepaalde evolutie: de projectie is stabiel of de correlatie is niet significant of niet berekenbaar	

Tabel 4 Vooruitgang van België naar de SDG's – Balans 2021 – 51 indicatoren

SDG	Indicator	Component	Doelstelling	Evaluatie
1 – Geen armoede – Beëindig armoede overal en in al haar vormen				
	1. Risico op armoede of sociale uitsluiting ^{SILC}	Sociaal	10,55%	
	2. Zeer lage werkintensiteit ^{SILC}	Sociaal	↘	
	3. Overmatige schuldenlast van de gezinnen	Sociaal	↘	
2 – Geen honger – Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en bevorder duurzame landbouw				
	4. Obesitas bij volwassenen	Sociaal	↘	
	5. Vleesconsumptie	Milieu	↘	
	6. Oppervlakte biologische landbouw	Milieu	↗	
3 – Goede gezondheid en welzijn – Verzeker een goede gezondheid en bevorder welzijn voor iedereen op alle leeftijden				
	7. Levensverwachting in goede gezondheid	Sociaal	↗	
	8. Voortijdige sterfgevallen door chronische aandoeningen	Sociaal	69,5 per 100.000 <65	
	9. Dagelijkse rokers	Sociaal	13,2%	
4 – Kwaliteitsonderwijs – Verzeker inclusief en billijk kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen				
	10. Vroegtijdige schoolverlaters	Sociaal	0% (18-24)	
	11. Levenslang leren	Sociaal	15%	
	12. Onvoldoende leesvaardigheid	Sociaal	15%	
5 – Gendergelijkheid – Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes				
	13. Loonkloof tussen vrouwen en mannen	Sociaal	0%	
	14. Zonder beroepsactiviteit door familie-verantwoordelijkheden	Sociaal	↘	
	15. Vrouwelijke parlementsleden	Sociaal	50%	
6 – Schoon water en sanitair – Verzeker toegang tot en duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen				
	16. Nitraat in rivierwater	Milieu	↘	
	17. Nitraat in grondwater	Milieu	↘	
	18. Waterverbruik	Milieu	↘	
7 – Betaalbare en duurzame energie – Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen				
	19. Woningen zonder voldoende verwarming ^{SILC}	Sociaal	0%	
	20. Hernieuwbare energie ^{PROJ}	Milieu	17,5%	
	21. Energieproductiviteit	Economisch	11,2 €/kg. olie eq.	
8 – Waardig werk en economische groei – Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen				
	22. Werkloosheidsgraad	Sociaal	↘	
	23. Jongeren die niet werken en noch onderwijs noch opleiding volgen	Sociaal	8,2%	
	24. Dodelijke arbeidsongevallen	Sociaal	0	
9 – Industrie, innovatie en infrastructuur – Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie				
	25. Vervoer van personen met de wagen ^{PROJ}	Economisch	69,2%	
	26. Vervoer van goederen over de weg ^{PROJ}	Economisch	64,5%	
	27. Onderzoek en ontwikkeling	Economisch	3% bbp	

SDG	Indicator	Component	Doelstelling	Evaluatie
10 – Ongelijkheid verminderen – <i>Dring ongelijkheid in en tussen landen terug</i>				
	28. Armoederisico ^{SILC}	Sociaal	↘	0
	29. Diepte van het armoederisico ^{SILC}	Sociaal	↘	0
	30. Inkomensongelijkheid: Gini-index ^{SILC}	Sociaal	↔/↘	+
11 – Duurzame steden en gemeenschappen – <i>Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam</i>				
	31. Gebrekkige huisvesting ^{SILC}	Sociaal	↘	-
	32. Blootstelling aan fijn stof	Milieu	10 µg PM _{2,5} /m ³	+
	33. Geluidsoverlast	Milieu	0	-
12 – Verantwoorde consumptie en productie – <i>Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen</i>				
	34. Binnenlands materiaalverbruik	Economisch	↘	+
	35. Gevaarlijk afval	Milieu	↘	0
	36. Gerecycleerd afval	Economisch	↗	0
13 – Klimaatactie – <i>Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden</i>				
	37. Uitstoot van broeikasgassen niet-ETS ^{PROJ}	Milieu	51,8 Mt CO ₂ -eq.	-
	38. Slachtoffers van natuurrampen	Sociaal	1,97 per 100.000	0
	39. Bijdrage aan internationaal klimaatfonds	Governance	↗	0
14 – Leven in het water – <i>Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling</i>				
	40. Olieverontreiniging	Milieu	0	+
	41. Duurzame visvangst	Milieu	100%	-
	42. Zee-oppervlakte in het Natura 2000-gebied	Milieu	10%	+
15 – Leven op het land – <i>Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe</i>				
	43. Landoppervlakte in het Natura 2000-gebied	Milieu	↗	0
	44. Bossen met FSC- of PEFC-label	Milieu	↗	+
	45. Populatie akkervogels	Milieu	↗	-
16 – Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten – <i>Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en inclusieve instellingen uit</i>				
	46. Veiligheidsgevoel in de openbare ruimte	Sociaal	↗	+
	47. Corruptieperceptie-index	Governance	↗	0
	48. Vertrouwen in instellingen	Governance	↗	0
17 – Partnerschap om doelstellingen te bereiken – <i>Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijde partnerschap voor duurzame ontwikkeling</i>				
	49. Officiële ontwikkelingshulp	Governance	0,7% bni	-
	50. Officiële ontwikkelingshulp aan de minst ontwikkelde landen	Governance	50% ODA	-
	51. Overheidsschuld ^{PROJ}	Economisch	↘	-

SILC - indicatoren gebaseerd op de enquête EU-SILC: gezien de verandering van methodologie in 2019 en de waarschuwing van Statbel over de gevolgen van de covid-19-pandemie voor de gegevensverzameling in 2020 moeten deze evaluaties met de nodige voorzichtigheid worden beschouwd. De enquête EU-SILC gebruikt inkomensgegevens van het jaar voorafgaand aan het jaar van gegevensverzameling.

PROJ - Evaluatie op basis van bestaande projecties.

De vijf kolommen tonen:

- de VN-doelstelling of SDG (Sustainable Development Goal) met logo en beknopte en volledige formulering;
- de naam en het nummer van de indicator;
- de component van duurzame ontwikkeling: sociaal, milieu, economisch, governance;
- de doelstelling: het cijferdoel dat de indicator moet bereiken in 2030 of als dat niet bestaat de gewenste richting voor de evolutie van de indicator;
- het resultaat van de evaluatie, gesymboliseerd door een groen (+), oranje (0) of rood (-) pictogram – zie tabel 2 en 3.

Bibliografie

BS (2013), *Koninklijk besluit van 18 juli 2013 houdende vaststelling van de federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling*, Belgisch Staatsblad van 8/10/2013, pp. 70865-70873.

Federale Regering (2020), *Nationaal Hervormingsprogramma 2020*, https://www.be2020.eu/publications/publication_det.php?lang=nl&KeyPub=467 (geraadpleegd op 24/06/2021).

FPB (2019), *Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2019*, Task Force Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau, www.plan.be.

VN (2015), *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*, Resolutie aangenomen door de Algemene Vergadering op 25 september 2015, Document A/RES/70/1, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E (geraadpleegd op 24/06/2021).